

Informace

Sociální služby

Sociální služby

Sociální služby jsou služby, které nějakým způsobem pomáhají a poskytují podporu lidem se zdravotním postižením a jejich blízkým. Je to například osobní asistence, denní stacionář, chráněné bydlení či poradenství.

Sociální služby se řídí zákonem o sociálních službách 2006/108 Sb. Tento zákon přesně vymezuje druhy sociálních služeb, pro koho jsou určeny, jestli se za ně platí a maximální částky, které může ten, kdo je poskytuje požadovat. Kvalitu sociálních služeb kontroluje státní inspekce – Inspekce kvality sociálních služeb.

Existují i neoficiální, neregistrované sociální služby. U nich je obtížné spoléhat se na jejich kvalitu. Mohou být velmi kvalitní a flexibilní, ale mohou být i nekvalitní a své klienty poškozovat.

Poskytovatel – ten kdo služby provozuje - si stanoví svou přesnou cílovou skupinu (například lidi s mentálním postižením, seniory atd.) i věkovou skupinu.

Důležité věci o sociálních službách

Některé sociální služby se platí, některé jsou zdarma. O tom, které se platí, rozhoduje zákon o sociálních službách.

1. Každá sociální služba je povinna vám poskytnout informace o svém fungování – o podmínkách přijetí, o tom, pro koho služba je a kolik stojí a další informace. Je povinna vám tyto informace dát v takové formě, abyste jim rozuměli. Pokud třeba nemáte přístup k internetu, je povinna vám je dát k prostudování v tištěné formě.

2. Některých služeb je nedostatek. Týká se to míst v chráněných bydleních a domovech, ale někde i v denních stacionářích či sociální rehabilitaci. Proto je dobré dopředu plánovat, jakou službu by vaše dítě chtělo využívat a podat žádost o poskytování sociální služby včas.

3. Sociální služby by měla jednat a předávat informace i vám, jako blízkým osobám člověka s postižením i když se jedná o člověka, který už je dospělý (má 18 let) a není omezený ve svéprávnosti.

Kde najdete informace o sociálních službách, které můžete využít a které jsou blízko

Informace by vám měli poskytnout na vašem obecním úřadě na sociálním odboru. Jihomoravský kraj zpracoval a pravidelně aktualizuje Adresář sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Ten je dostupný na <http://www.socialnisluzby-jmk.cz/>. Ministerstvo práce a sociálních věcí provozuje on-line databázi všech registrovaných sociálních služeb. Databáze je dostupná na internetové adrese iregistr.mpsv.cz

Pokud se v nabídce a pravidlech poskytování potřebujete zorientovat, a nejde vám jen o to, najít určitou službu, obraťte se na některou poradnu nebo sociálního pracovníka ve škole.

Sociální služby, které může vaše dítě se zdravotním postižením využít v době, kdy ještě chodí do školy

- **Osobní asistence** – poskytne vašemu dítěti na domluvenou dobu jednoho člověka – osobního asistenta. Osobní asistent může vám a vašemu dítěti pomoci se vším možným. Může doprovodit člověka s postižením k lékaři, na úřady, ale např. i do divadla, na plavání apod. Osobní asistent může i strávit určený čas s člověkem s postižením v jeho domácnosti. Některé osobní asistence také dělají v domácnostech nácvik samostatnosti – učí lidi s postižením obléci se, uklízet, vařit, prát. Za osobní asistenci se platí, sazba za hodinu se liší. Platíte pouze čas, který osobní asistent stráví s člověkem s postižením, ne jeho cestu k vám a od vás. Pokud jde osobní asistent s vaším dítětem na akci, která se musí platit, hradíte mu vstupné.
- **Raná péče** – je určena spíše předškolním dětem ve věku 0 – 6 let, ale některá střediska poskytují služby rodinám s dětmi do 7 let věku. Raná péče se věnuje se podpoře raného vývoje dětí s postižením. Rodiče mohou do

střediska s dítětem docházet, nebo k vám přijdou pracovníci služby domů. Poradí vám, co s dítětem dělat doma, jak ho rozvíjet.

Služby, které mohou využít rodiče

- **Poradenství** – celá služba se jmenuje odborné sociální poradenství, poradce vám může poradit v mnoha oblastech – sociální dávky, invalidní důchod apod., doprovodit vás na úřad, pomoci vám s naplánováním sociálních služeb atd. **Poradenství je ze zákona poskytováno zdarma.**
- **Odlehčovací služby** - je jedna z mála služeb určených lidem, kteří pečují o někoho doma, tedy v našem případě nejčastěji rodičům dětí a dospělých lidí s mentálním postižením. Je to jednak služba terénní – asistent „pohlídá“ vaše dítě s postižením doma a to i přes noc i v průběhu několika dní. Odlehčovací službu také poskytují týdenní stacionáře nebo domovy pro osoby se zdravotním postižením u sebe na lůžku. Pak může vaše dítě s postižením strávit potřebný čas tam, je mu poskytnuta i strava a denní program. Toto je služba, kterou můžete využít, když potřebujete na plánovaný lékařský zákrok, nebo si prostě potřebujete odpočinout. Pro vaše dítě může využití této služby znamenat zkušenost s péčí někoho jiného, někdy také kontakt s novým prostředím a dalšími lidmi. Služba je placená a cena služby se liší podle toho, kdo ji poskytuje a jak. Bližší informace vám podá konkrétní poskytovatel služby.

Sociální služby pro lidi s mentálním postižením, kteří už nechodí do školy

- **Podporované zaměstnávání** – pomáhá lidem s mentálním postižením najít práci na běžném otevřeném trhu práce a zároveň jim pomáhá se na konkrétní práci zacvičit s pomocí asistenta. Může taky pomoci člověku s postižením naučit se nové dovednosti, které potřebuje pro hledání a udržení práce. Například psaní životopisu, telefonování, práce s počítačem. Agentury podporovaného zaměstnávání taky dělají takzvané tranzitní programy pro mladé lidi, kteří končí ve škole. Hledají

jim praxi, aby si vyzkoušeli práci přímo v terénu formou praxe. Tato služba není placená.

- **Sociálně terapeutické dílny** – jsou pro lidi, kteří nejsou schopni pracovat na běžném pracovním místě ani na chráněném místě. V rámci této služby lidé s postižením dělají drobné práce ve svém vlastním tempu a podle svých schopností. Tato služba není placená. Uživatelé si platí pouze stravu. Sociálně terapeutické dílny jsou třeba kavárny ve kterých obsluhují lidé s mentálním postižením a učí se tím nové dovednosti, které pak mohou využít v práci.
- **Sociální rehabilitace** – v rámci sociální rehabilitace s vašimi dětmi pracovníci služby nacvičí samostatné cestování, oblékání, přípravu stravy podobně. Říká se tomu nácvik soběstačnosti. V této službě se platí strava a ubytování pokud je tato služba poskytována tak, aby že tam člověk s mentálním postižením spí.
- **Denní stacionář** - je služba umožňující pravidelné setkávání lidí s postižením s jejich vrstevníky za podpory a vedení asistentů. Při pestré nabídce činností se rozvíjí vzájemná komunikace lidí s postižením, procvičují se dovednosti, které vedou k co největší samostatnosti. Lidé se zdravotním postižením se adaptují v jiném než domácím prostředí, rozvíjejí se v sebeobsluze a může dojít i na průpravu v pracovních činnostech různého zaměření. Jedná se o službu placenou.
- **Týdenní stacionář** - je pobytová služba, to znamená, že lidé se zdravotním postižením v týdenním stacionáři bydlí. Bydlí tam ale pouze pracovním týdnem. Víkendy a svátky člověk s postižením tráví u rodiny. Činnosti obvyklé v denním stacionáři jsou zde doplněny o rozvoj péče o domácnost (úklid, obsluha domácích přístrojů, praní, žehlení), nakupování, přípravu jednoduchých pokrmů, ale také o plánování a návštěvy kulturních akcí, trávení volného času. Spolubydlíci se zde učí mimo jiné vzájemnému respektu, společnému plánování a dělbě činností. Zároveň jsou lidé s postižením a jejich rodiny ve stálém každotýdenním

kontaktem, takže mohou sdílet všechny radosti ale také problémy, které je třeba řešit. Služba je to placená.

- **Domov pro osoby se zdravotním postižením** - poskytuje kompletní zabezpečení těm, kteří službu užívají a to včetně ubytování, stravy, pomoci při osobní hygieně, praní prádla apod. Mnoho domovů je umístěno ve starších objektech, které jen málo vyhovují moderním požadavkům (např. ložnice pro 18 uživatelů) – jsou to bývalé ústavy sociální péče. Existují ale i malé domovy, které svým uspořádáním připomínají domácnost a mají rodinnou atmosféru. Většinou však jde o domovy pro velké množství uživatelů, kde není prakticky možný individuální přístup pracovníků poskytovatele k jednotlivým klientům. U bývalých ústavů sociální péče je také nevýhodou to, že jsou na venkově, často v místě, které je izolované a těžko dostupné. Ten, kdo tuto službu poskytuje, má právo vybrat od svých uživatelů za své služby všechny jeho příjmy (příspěvek na péči i invalidní důchod) kromě 15 %, které jim musí zbýt jako kapesné
- **Chráněné bydlení** - sociální služba poskytovaná podle zákona o sociálních službách. Jde o bydlení (život) v menších obytných jednotkách jako byty nebo rodinné domy v běžné obecní zástavbě. Lidé s postižením zde žijí s mírou podpory individuálně nastavenou podle jejich potřeb. Stupeň postižení uživatelů není v zákoně stanoven. Běžná je trvalá asistenční služba, jejíž náklady se rozpočítávají mezi jednotlivé uživatele. Lidé s postižením si zde své osobní potřeby zajišťují sami s pomocí asistentů. Každému se musí dostat té míry podpory, kterou jeho postižení vyžaduje. Kontakt s rodinou probíhá formou vzájemných návštěv. Chráněné bydlení je služba placená – platí se zvlášť za asistenci – na to slouží příspěvek na péči, zvlášť za ubytování a stravu- na to slouží invalidní důchod.
- **Podporované bydlení** – je podobná služba jako chráněné bydlení. Rozdíl je v tom, že člověk s postižením díky této službě dostane jen potřebnou asistenci. Ubytování si zajišťuje sám ve vlastním bytě nebo v pronajatém bytě a stravu si kupuje sám, asistent pomáhá s přípravou stravy.

Důležité pojmy, které se pojí k sociálním službám

Sociální služby, hlavně ti, kteří v nich pracují nebo je vedou, používají pojmy, které v době, když vaše dítě chodí do školy, neuslyšíte. Zde je vysvětlení některých z nich:

Uživatel - to je ten, kdo sociální službu užívá. Uživateli služby jsou v lidé se zdravotním postižením. Mohou to být i rodiče nebo jiní blízcí lidé lidí s mentálním postižením – to je v případě poradenských služeb například.

Poskytovatel - ten kdo službu provozuje. Například různé městské příspěvkové organizace, občanská sdružení, Charita, Diakonie. Poskytovatel služby stanoví cílovou skupinu (pro koho je služba určena), věkovou hranici (omezení věku uživatelů) i podmínky pro přijetí do služby.

Komunitní služby – často se o nich mluví, ale ne vždy je úplně jasné o co jde. Však také rozhodnout, která služba je komunitní a která už ne, může být pěkně těžké. Zjednodušeně jsou to služby, které lidem s postižením umožní zůstat doma. Nemusí to být přímo doma, v bytě rodičů. Mělo by to ale být rodičům a jiným blízkým lidem nablízku. Proč by měly být komunitní služby lepší? Protože nevytrhávají člověka z prostředí, které zná a kde vyrostl, neodděluje ho od okolí, které zná a které zná jeho. Tyhle věci jsou totiž pro každého z nás velmi důležité. Jde o pocit „zakořenění“, ale i o to, že ve známém prostředí se lépe orientujeme, tvoříme si přátelské i jiné lidské vazby, okolí nás zná. Jsou to věci, které si člověk buduje dlouhodobě, a proto není dobré je jen tak zpřetrhat.

Individuální plánování – je to povinná součást každé sociální služby. Mělo by probíhat pravidelně za účasti člověka s postižením a podle jeho potřeb a přání. Zejména u lidí s těžkým a hlubokým postižením by se měli účastnit jeho nejbližší, kteří pracovníkům ze sociální služby pomohou naformulovat jeho potřeby. Pozor: individuální plán má obsahovat potřeby člověka s postižením a ty nemusí být vždy stejné s tím, co si jeho nejbližší myslí, že jeho potřeba je. Také je vhodné je oddělit od potřeb rodičů. Individuální plán by měl být živý dokument, který je možné dle potřeby kdykoliv změnit. Měl by se také pravidelně vyhodnocovat, zda vyhovuje. Není nutné, aby vždy obsahoval něco nového, nebo aby tam byly vždy plánovány nové a nové dovednosti. Zejména u

lidí ve starším věku může jít i o malé změny, nebo udržení dovedností, které člověk má.

Podpora – slovo podpora se začalo používat místo slova pomoc. Je to proto, aby bylo jasné, že jde o to člověka „podepřít“ tam, kde si neví rady nebo něco nemůže, či nedokáže díky svému postižení. Aby taky bylo jasné, že nejde o to obklopit člověka s postižením péčí, kterou nepotřebuje a zajistit, aby byl „jako v peřince“. To totiž může vést k nežádoucí závislosti na péči a větší neschopnosti, než by bylo vzhledem k postižení konkrétního člověka nutné.